

również z szykanami, postanowił poświęcić resztę życia działalności pisarskiej. Zyskał za życia duże uznanie, a nawet przydomek: „wyrocznia Apollina” – za swą mądrość i erudycję. W późniejszym okresie coraz bardziej brakowało badaczom właściwego rozeznania co do wartości jego pism, a także ich autorstwa (mylono go z innymi postaciami). W pewnym okresie Jakub z Paradyża znalazł się nawet jako autor na indeksie ksiąg zakazanych – uważano go za jednego z ojców protestantyzmu. Paradyżanin pozostawił po sobie około 150 traktatów, z których wiele nadal oczekuje na krytyczne wydanie. Warto, aby środowiska akademickie ziemi lubuskiej podjęły starania nad przygotowaniem takiej edycji.

Stanisław Hanuszewicz

Wykład prof. Zbigniewa Drozdowicza

11 stycznia 2008 r. gościem *Zielonogórskiego Konwersatorium Filozoficznego* był prof. Zbigniew Drozdowicz, który wygłosił wykład nt. „O racjonalności życia społecznego z perspektywy historycznej”. Prelegent – kierownik Zakładu Historii i Filozofii Religii, Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu – jest autorem 19 książek, redaktorem i współredaktorem 24 książek oraz autorem ok. 300 artykułów naukowych i popularnonaukowych. Imponujący dorobek naukowy profesora sam w sobie był wystarczającą zachętą do wysłuchania wykładu przez licznie zebrane audytorium, w tym – co szczególnie cieszy – młodzież, nie tylko studencką, ale i gimnazjalną.

Na wstępie prof. Drozdowicz przypomniał, że problematyka racjonalności i racjonalizacji życia społecznego ma długą historię. W naszym kręgu kulturowym pojawia się już u zarania filozofii, w tzw. okresie siedmiu mędrców. Potem nabiera większego znaczenia, i od Platona po czasy obecne pozostaje w centrum zainteresowania najwybitniejszych myślicieli. Zdaniem profesora nie ma jednego standardu racjonalności życia społecznego – mamy do czynienia z nieuniknioną konkurencją różnorodnych propozycji. W swym wykładzie prof. Drozdowicz skupił się na zestawieniu ze sobą dwóch tradycji filozoficznych: francuskiej i niemieckiej. Referując poglądy z jednej strony M.J.A.N. Condorceta, E. Renana i J.J. Rousseau z drugiej zaś J.G. Herdera, G.W.F. Hegla i M. Webera pokazywał, że myśl francuska – w znacznej mierze – kształtuje się w opozycji do religii,

zaś w tradycji niemieckiej taka opozycja nie jest pierszoplanowa. Zwrócił też uwagę na idealistyczno-nacjonalistyczne postrzeganie roli własnego państwa i kultury obecne w obu tych tradycjach filozoficznych.

Wykład prof. Drozdowicza był połączony z prezentacją jego najnowszej książki – *O racjonalności życia społecznego. Wykłady* (Poznań: Wydaw. Naukowe UAM 2007). Referując niektóre wątki swych wykładów prelegent przedstawił dwie ścierające się ze sobą koncepcje na genezę racjonalności w życiu społecznym. Wedle pierwszej, racjonalność kreowana jest „z góry”, natomiast wedle drugiej rodzi się spontanicznie „od dołu” społeczeństwa. Zwolennikami pierwszej koncepcji byli m.in. Platon (elity społeczne – mędrcy – są fundatorami racjonalności), św. Augustyn i św. Tomasz z Akwinu (Bóg jest źródłem racjonalności), N. Machiavelli (władca jest kreatorem nowej racjonalności). Przeciwnie stanowisko podzielali m.in. L.B. Alberti, Ch. Montesquieu, A. Smith oraz J.S. Mill – u podstaw myśli liberalistycznej niezmiennie tkwi przekonanie, że racjonalność kreuje się „od dołu”, przez zwykłych obywateli (np. gdy bierzemy udział w głosowaniu i dokonujemy właściwych wyborów, natomiast absencja wyborcza niejednokrotnie okazuje się rezygnacją z wolności na rzecz tej siły, która „z góry” będzie kreować racjonalność życia społecznego). Omawiając poglądy utopistów (Th. Morus i C.H. Saint-Simone) a także socjalistów i komunistów prof. Drozdowicz zwrócił uwagę, że pomimo pewnych zbieżności ideowych obecne są tu obie wyżej wspomniane koncepcje. Utopista Morus sądził, że racjonalność rodzi się „od góry”, lecz drugi z utopistów Saint-Simone był odmiennego zdania (podobnie socjaliści i komuniści). Tych ostatnich stanowisk nie należy jednak ze sobą utożsamiać, gdyż zawsze istniały zasadnicze różnice między socjalizmem, a komunizmem – o czym przypomniał prof. Drozdowicz. Prelegent zwrócił też uwagę, że cechą dystynktywną dla komunizmu – w kwestii racjonalności i racjonalizacji życia społecznego – zawsze był ten sam cel: zdobycie i utrzymanie władzy. Wszystko inne jest drugorzędne (o czym można się przekonać czytając *Tezy kwietniowe* W.I. Lenina). Wiele z postulatów społecznych okazało się mieć jedynie propagandowy charakter w świetle naczelnego hasła: „cała władza w ręce Rad”. W praktyce zatem komunizm opowiadał się za racjonalnością kreowaną „od góry” – wbrew swym deklaracjom.

Stanisław Hanuszewicz

wydział inżynierii ładowej i środowiska

Seminaria naukowe instytutowe i zakładowe

W ostatnim czasie na Wydziale Inżynierii Ładowej i Środowiska odbyły się między innymi następujące seminaria naukowe

Instytut Budownictwa

- **Zakład Konstrukcji Budowlanych**
 - 04.12. – dr Gerard Bryś i mgr Artur Frątczak przedstawili zagadnienie pt.: *Problemy konstrukcyjne przy adaptacji budynków przemysłowych na lofty*.
 - 22.01.08 – dr Elżbieta Grochowska – *Projektowanie prętów o przekroju cienkościennym w świetle PN-B-03207: 2002/Az1, październik 2004 i PN – 90/B – 03200*.
- **Zakład Mechaniki Budowli**
 - 11.12. – dr Grzegorz Cyrok – *Metoda elementów*

brzegowych w zagadnieniach statyki dźwigarów powierzchniowych.

- 18.12. – prof. Krzysztof Wilmański zaprezentował temat pt.: *Termodynamika rozszerzona – podstawy i niektóre zastosowania*. Było to wspólne seminarium ZMB z Instytutem Fizyki Wydziału Fizyki i Astronomii UZ.
- 18.12. – dr Tomasz Socha – *Wyznaczanie parametrów reologicznych drewna na podstawie próby relaksacji. Stosowanie tensometrii elektrooporowej w pomiarach reologicznych*.
- 15.01.08 – prof. Krzysztof Wilmański – *Zamach na World Trade Center i jego konsekwencja dla przepisów budowlanych*.

Instytut Inżynierii Środowiska

- 30.11. – dr Bartłomiej Najbar przedstawił temat *10 lat aktywnej ochrony żółwia błotnego w województwie lubuskim*;

- 14.12. – dr Ireneusz Nowogoński, dr Bartłomiej Najbar – *Oddziaływanie otwartego kanału ściekowego w rejonie Zielonej Góry na środowisko*;
- 19.12. – dr Ewa Ogiłda – *Zastosowanie rurek ciepła w technice ciepłej*.
- **Zakład Ekologii Stosowanej**
 - 07.12. – prof. Nguyen Thi Bich Loc – *Obecność nitrozoamin i mikotoksyn w przyrodzie oraz zastosowanie mikroorganizmów w ochronie środowiska*.
- **Zakład Hydrologii i Geologii Stosowanej**
 - 13.12. – mgr Jerzy Romejko – przedstawił referat nt.: *Współczesne procesy egzogeniczne w Ameryce Południowej*;
 - 14.12. – mgr Anna Asani – zaprezentowała zagadnienie pt.: *Skuteczność uszczelnień wałów przeciwpowodziowych – analiza filtracji*.
- **Zakład Sieci i Instalacji Sanitarnych**
 - 12.12. – prof. Zygmunt Lipnicki omówił problem *Opór cieplny kontaktu w początkowej fazie krzepnięcia*;
 - 16.01.08 – dr Piotr Ziembicki – *Koncepcja systemu eksperckiego przeznaczonego do klasyfikacji cech energetycznych budynków mieszkalnych wielorodzinnych*.
- **Zakład Ochrony i Rekultywacji Gruntów**
 - 10.12. – prof. Michał Drab przedstawił zagadnienie pt.: *Rekultywacje rolne jako metoda odzyskania powierzchni uprawnych*.
- **Zakład Technologii Wody, Ścieków i Odpadów**
 - 10.12. – dr Barbara Jachimko – zaprezentowała referat nt.: *Oczyszczanie wody metodą MIEX*.

Nagrody i wyróżnienia

Z przyjemnością informujemy, że Polska Akademia Nauk, Oddział w Poznaniu, Komisja Urbanistyki i Planowania Przestrzennego i Komisja Badań Regionalnych nadała Panu **prof. dr hab. inż. arch. Janowi Konradowi Stawiarskiemu** i Panu **doc. dr inż. arch. Tadeuszowi Maszkiewiczowi** MEDALE „NATURAE TUTELA RES NECESSARIA HOMINUM PRO REGIONALIBUS ET URBANIS STUDIIS”. Medale przyznano za liczne inicjatywy i aktywność na rzecz zachowania obszarów chronionych natury Europy oraz odnowy małych zabytkowych miast, jak również dla rozwoju Regionu Lubuskiego.

Uroczystość nadania odbyła się 8 grudnia 2007 roku w siedzibie Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu. Komisji przewodniczył prof. Lech Zimowski.

Budynek demonstracyjno-badawczy

21 stycznia w budynku dydaktycznym Wydziału Inżynierii Lądowej i Środowiska oraz Wydziału Nauk Biologicznych UZ odbyła się prezentacja koncepcji projektu budynku demonstracyjno – badawczego stanowiącego część programu wdrażania nowoczesnych technologii pozyskiwania energii alternatywnych i elementów architektury słonecznej. Projektowany budynek ma być wykorzystywany przez powołane konsorcjum, w skład którego wchodzić będą: Uniwersytet Zielonogórski oraz, związane z naszym regionem, podmioty gospodarcze zainteresowane rozwojem nowoczesnych technologii w tej dziedzinie.

Inicjatorem koncepcji i jej poświęconemu spotkaniu był Dziekan Wydziału Inżynierii Lądowej i Środowiska prof. Tadeusz Kuczyński. Spotkanie otworzył i Gości przywitał J.M. Rektor Uniwersytetu Zielonogórskiego

prof. Czesław Osękowski. Wśród zaproszonych osób między innymi byli: Z-ca Prezydenta Miasta Zielona Góra – Dariusz Lesicki, Wicemarszałek Sejmiku Lubuskiego – Sebastian Ciemnoczołowski, przedstawiciel firmy Rockwool Polska Sp. z o.o. – dr Jacek Kieszkowski, Prezes firmy Kronopol Żary – Wacław Maciuszonek i przedstawiciel firmy Poszukiwania Naftowe Diament Sp. z o.o. – Zenon Żuromski.

Dziekan WILiŚ, prof. Tadeusz Kuczyński dokonał prezentacji koncepcji projektu i korzyści oczekiwanych w wyniku jego realizacji dla regionu. Koncepcję bardzo ciekawych rozwiązań architektoniczno-technicznych obiektu przedstawili: firma GJG Gielarowscy Architektura i Budownictwo z Zielonej Góry oraz przedstawiciele firmy Grupasynergia z Wrocławia.

Zakłada się, że koszty wzniesienia obiektu będą w 50% finansowane przez środki pochodzące z Unii Europejskiej, a pozostałe 50 % będą to udziały członków konsorcjum. Projektowany budynek demonstracyjno-badawczy (w zakresie wdrożenia nowoczesnych technologii pozyskiwania energii alternatywnych i elementów budownictwa pasywnego) będzie jednocześnie pełnił funkcje dydaktyczne dla Katedry Biotechnologii i Biologii Molekularnej.

We wstępnych założeniach projektowych dla budynku demonstracyjno-badawczego przewiduje się na przykład, że będzie on prawie całkowicie zasilany przez źródła energii odnawialnej, w tym jako źródła energii elektrycznej wymienia się generator wiatrowy, kocioł na biomasę w układzie kogeneracyjnym i baterie ogniw fotowoltaicznych, natomiast źródłem energii cieplnej będą:

- pompy ciepła w układzie wykorzystania ciepła ziemi z rur usytuowanych w ziemi,
- próżniowe panele słoneczne;
- pomieszczenia szklarni do przechowywania ciepła słonecznego;

Zarządzaniu energią ciepłą służyć mają rozlokowane w budynku i w przyległym gruncie dodatkowe pojemności cieplne, umożliwiające gromadzenie i wymianę ciepła.

W założeniach projektowych zakłada się również, że cytat... „*badania prowadzone w pomieszczeniach doświadczalnych będą umożliwiały wykonanie analiz porównawczych właściwości fizycznych stosowanych przy wznoszeniu budynków z różnorodnych materiałów, elementów i fragmentów konstrukcji budowlanych, instalacji wentylacyjno - grzewczych i elektrycznej oraz wpływu osiąganego w tych pomieszczeniach środowiska pracy na wydajność i komfort pracy studentów i pracowników. Pozwolą tym samym na wybór korzystniejszych rozwiązań zarówno potencjalnym inwestorom wnoszonych budynków, jak i firmom zajmującym się produkcją materiałów budowlanych, instalacyjnych, czy wykończeniowych poprzez stworzenie możliwości porównania wpływu na bilans cieplny, komfort cieplny, jakość powietrza, warunki oświetlenia, różnych materiałów i elementów budowlanych i instalacyjnych*”.

Należy podkreślić, iż jeżeli postawione zadanie stworzenia takiego budynku zostanie zrealizowane, będzie to jedyny tego rodzaju obiekt w skali kraju, w którym znajdują się najnowsze rozwiązania w zakresie wdrożenia nowoczesnych technologii pozyskiwania energii alternatywnych i architektury słonecznej, a rezultaty tych działań będzie można obserwować i badać bezpośrednio na tym obiekcie.

Marek Dankowski

Seminarium „Współczesne procesy egzogeniczne w Ameryce Południowej”

Zakład Hydrologii i Geologii Stosowanej Instytutu Inżynierii Środowiska zorganizował 13 grudnia 2007r. seminarium pt.: *Współczesne procesy egzogeniczne w Ameryce Południowej*. Prelegentem seminarium był mgr inż. **Jerzy Romejko**, globtroter, podróżnik, fotografik, a w życiu zawodowym – doświadczony projektant obiektów budowlanych i instalacji sanitarnych. Wykład był wspaniałą wycieczką naukową na Wyspy Galapagos, Peru i Chile.

Całość została zobrazowana wieloma zdjęciami autorскими oraz wystawą eksponatów przywiezionych przez J. Romejkę z licznych podróży po Ameryce Południowej. Wystawa wzbudziła duże zainteresowanie wśród uczestników seminarium, gdyż można było wszystkiego dotknąć, osobiście sprawdzić, a nawet skosztować (np. trzciny cukrowej lub cukierka z koki).

W swojej prezentacji J. Romejko w bardzo interesujący sposób przedstawił procesy egzogeniczne, jakie występują

otoczenia, to ustalone przez przyrodę cykle budowy i niszczenia łądów przebiegają w miarę spokojnie i wystarczająco długo, aby były niezauważalne przez człowieka. Schyłek XX wieku przyniósł jednak sporo różnych anomalii oraz zmian, które zwróciły uwagę ludzi na niepokojące zjawiska egzogeniczne, zachodzące w niektórych regionach świata. Szczególnie chodzi tu o zachodnie wybrzeże Ameryki Południowej, gdzie od tysięcy, a może i od setek tysięcy lat przepływa zimny prąd morski, zwany prądem Humbolta. Za jego przyczyną całe zachodnie wybrzeże Ameryki Południowej jest w zasadzie jedną wielką pustynią (np. pustynia Atakama i pustynia w rejonie Ica Peru). Prąd ten jest nośnikiem życia, planktonu i ryb. W ostatnich latach rybacy peruwiańscy zauważyli, że z chwilą nadejścia mas ciepłej wody i ciepłych wiatrów znad równika, ryby odpływają na chłodniejsze wody. Dzieje się tak zwykle w okresie świąt Bożego Narodzenia, z częstotliwością raz na 6-7 lat. Przyczyną tego zjawiska jest ciepły prąd nazwany przez rybaków El Nino (dzieciątko Jezus). To on jest sprawcą potężnych zmian i zniszczeń, które co kilka lat nawiedzają Amerykę Południową. Niosąc ze sobą ciepłe wiatry i prą-

WSPÓŁCZESNA EROZJA PRAWIE 2000-LETNICH BUDOWLI WSKUTEK ODDZIAŁYWANIA PRĄDU EL NINO

POTĘŻNE MIASTO ZBUDOWANE Z GLINY PRZETRWAŁO BLISKO DWA TYSIĄCE LAT DZIĘKI PAŁĄCEMU SŁOŃCU, A W SPOTKANIU Z ULEWNYMI DESZCZAMI ROZPŁYWA SIĘ NIEMAL NA NASZYCH OCZACH.

w Ameryce Południowej. Pokazał miejsca na ziemi, gdzie deszcz nie pada prawie nigdy, miejsca, gdzie deszcz pada bardzo rzadko i w końcu miejsca, gdzie deszcz jest rzeczą normalną i pada prawie cały czas (np. zachodnie wybrzeże wyspy południowej w Nowej Zelandii od strony Morza Tasmana). Wskazał obszary, gdzie proces powstawania łądu, a równocześnie wietrzenia i abrazji zachodzi bardzo intensywnie i niemal na naszych oczach.

Jednym z ciekawszych miejsc na ziemi jest w tym względzie zachodnie wybrzeże Ameryki Południowej, cechujące się chłodną cyrkulacją i bardzo małą ilością opadów oraz Wyspy Galapagos, gdzie procesy łądotwórcze zachodzą niezmiennie od 400 mln lat.

Gdy warunki pogodowe są ustabilizowane przez tysiące lat, a ponadto jest zachowana równowaga energetyczna

dy, jest odpowiedzialny za katastrofalne opady deszczu w Andach. Tam, gdzie nigdy dotąd nie padały deszcze, występują teraz ulewy, które przekształcają pierwotną rzeźbę powierzchni terenu i zapoczątkowują cykl denudacyjny. Ostatnie badania wykazały, że El Nino ma oddziaływanie globalne i wiąże się z nim zmiany ustalonych cyklów pogody na całym świecie, w tym: susze w Australii, zmniejszenie monsunów w Indiach, obecność cyklonów na Atlantyku i śnieżyc w Stanach Zjednoczonych. Ponadto, prądowi El Nino przypisuje się niszczenie dóbr kulturowych światowego dziedzictwa, takich jak budowle wzniesione z niewypalanej cegły (gliny) w rejonie Trujillo, gdzie znajdowała się siedziba kultury Chimu. Potężne miasto zbudowane z gliny przetrwało blisko dwa tysiące lat dzięki pałacemu słońcu, a w spotkaniu z ulewnymi deszczami rozplywa się niemal na

SPEŁZYWANIE GRUZU SKALNEGO ZE STOKÓW ANDÓW

J. ROMEJKO NA SPACERZE Z ŻÓŁWIEM NA GALAPAGOS

naszych oczach. Przepiękne malowidła i rzeźby zdobiące piramidy księżycy i słońca giną bezpowrotnie. To co było przedmiotem dumy i świadczyło o potęgę ludzkiego rozumu, dzisiaj staje się tylko wspomnieniem.

Rząd Peru nie jest w stanie odpowiednio zabezpieczyć budowli, a pomoc UNESCO okazuje się niewystarczająca. El Nino i jego niszczycielska siła dotknęła już ponad 100 mln ludzi, głównie mieszkańców Ameryki Południowej. W Peru tysiące ludzi straciło dachy nad głową na skutek osuwisk, obrywów i spływów mas ziemnych lub błotnych, powodowanych ulewami, które nie występowały dotąd na tak wielką skalę.

Przebywanie w tych miejscach, a nawet przejazd, stanowi duże zagrożenie dla życia. Najgorsze jest jednak to, że w terenie górskim, na wysokościach do 5000 m n.p.m., nigdy nie można przewidzieć, gdzie takie zjawiska mogą wystąpić; w zasadzie wszędzie - w zależności od natężenia opadów i siły wstrząsów tektonicznych.

Wyspy Galapagos są z kolei przykładem tworzenia się nowych powierzchni ziemi w wyniku procesów wulkanicznych. Wszystkie wyspy z archipelagu Galapagos powstały

OKRUCHY SKALNE TARASUJĄ DROGĘ

w wyniku erupcji podwodnych wulkanów i spiętrzenia się lawy wulkanicznej. Na Galapagos możemy zaobserwować młode procesy egzogeniczne, które dopiero zaczynają zmieniać rzeźbę terenu jak i procesy stare, które zachodzą od dłuższego czasu i częściowo już ukształtowały istniejącą rzeźbę terenu.

W przypadku Galapagos decydującą siłą egzogeniczną jest niszcząca i budująca działalność morza, działalność wiatru i wietrzenie skał, potęgowane opadami deszczu podczas zjawiska El Nino.

Procesy egzogeniczne zachodzące obecnie na kuli ziemskiej powinny być bacznie obserwowane i badane, gdyż niosą ze sobą wielkie niewiadome co do dla dalszej egzystencji i losów całej ludzkości.

Urszula Kołodziejczyk

ŚWIEŻO ZASTYGLA LAWY WULKANICZNA - PROCES EROZJI DOPIERO SIĘ ZACZYNA

wydział matematyki informatyki i ekonometrii

- 16 stycznia odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr Edyty Mocarskiej. Tytuł rozprawy: *Odporne metody wyboru modelu dla modelu proporcjonalnych hazardów*. Promotorem w przewodzie doktorskim był prof. Tadeusz Bednarski (Instytut Nauk Ekonomicznych, Uniwersytet Wrocławski), recenzentami: prof. Tomasz Rychlik (Instytut Matematyczny, PAN Toruń) oraz prof. Stefan Zontek.
- Prof. Roman Zmysłony od wielu lat współpracuje z Universidade Nova de Lisboa (Portugalia). Pod koniec ubiegłego roku Ricardo Viegas Covas oraz Miguel Fonseca pomyślnie zakończyli przewody doktorskie kierowane przez prof. Zmysłonego.
- Pod koniec stycznia odbyła się jubileuszowa XL Szkoła Matematyki Poglądowej na temat *Matematyczne obrazy*. Jest to cykliczna konferencja odbywająca się od dwudziestu lat dwa razy w roku. Tegoroczną styczniową konferencję zainauguruje wykład naszego pracownika - mgra Tomasza Bartnickiego pt.: *Jak wygrać milion dolarów w Sapera?*. Mgr Bartnicki jest laureatem Medalu Filca - odznaczenia przyznawanego drogą plebiscytu przez uczestników konferencji. O nagrodzie i konferencji pisaliśmy więcej w numerze październikowym biuletynu.

Matematyka i kredki

Już prawie od dwóch lat prowadzimy zajęcia popularyzujące matematykę wyższą wśród najmłodszych. Głównym tematem spotkań jest teoria grafów, gdzie przy pomocy kredek rozwiązujemy z dziećmi różne problemy z tej dziedziny matematyki. Wprowadzamy dzieci w problem poszukiwania optymalnej drogi w grafie, kolorowania grafów oraz gier na grafach. Pierwszy wykład z cyklu *Matematyka i kredki* odbył się podczas Festiwalu Nauki w 2006 roku. Uczestniczyły w nim starszaki z przedszkola w Chynowie. Byliśmy zdumieni z jaką pasją i żywiołowością dzieci starają się rozwiązywać zadania matematyczne. Dlatego też postanowiliśmy prowadzić tego typu zajęcia nie tylko w ramach Festiwalu.

Okazało się, że wykłady cieszą się dużą popularnością wśród uczniów i nauczycieli szkół podstawowych. Wiele grup łączy zwiedzanie Zielonej Góry, czy też Uniwersytetu Zielonogórskiego z udziałem w naszych zajęciach, ale zdarzają się również takie klasy, które przyjeżdżają specjalnie na ten wykład.

W październiku 2007 roku odwiedziły nas dzieci z Publicznej Szkoły Podstawowej w Zwierzynie z Harcerskiego Ośrodka Lidera (zdjęcie 1). Byliśmy również zaproszeni do Publicznej Szkoły Podstawowej nr 7 w Świebodzinie, gdzie odbywał się Fe-